

Sygn. akt II UK 103/17

POSTANOWIENIE

Dnia 18 stycznia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z wniosku M. P.-S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W.

o zasiłek macierzyński,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 18 stycznia 2018 r.,

na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 17 października 2016 r., sygn. akt XIV Ua [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddział w W. na rzecz M. P.-S. 240 zł (dwieście czterdzieści) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z 17 października 2016 r. oddalił apelację skarżącego organu rentowego od wyroku Sądu Rejonowego w W. z 21 marca 2016 r., którym zmieniono jego decyzję z 18 sierpnia 2015 r. i przyznano ubezpieczonej M. P.-S. prawo do zasiłku macierzyńskiego za okres od 1 czerwca 2015 r. do 29 maja 2016 r.

Podstawą rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego był art. 29 ust. 1 ustawy z 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Ubezpieczona korzystała z urlopu rodzicielskiego od 1 marca 2014 r. do 28 lutego 2015 r. w związku z przyjęciem na wychowanie pierwszego dziecka. W styczniu 2015 r. przyjęła na wychowanie drugie dziecko. Otrzymywała wówczas zasiłek macierzyński na pierwsze dziecko. W takiej sytuacji spełnione zostały przesłanki z art. 29 ust. 1 ustawy, uprawniające do zasiłku macierzyńskiego w związku z przyjęciem na wychowanie drugiego dziecka.

Sąd Okręgowy potwierdził stanowisko Sądu Rejonowego. W razie urodzenia kolejnego dziecka w czasie pobierania zasiłku macierzyńskiego matce przysługuje zasiłek macierzyński z tytułu urodzenia dziecka. Zasada ta ma zastosowanie w razie przyjęcia kolejnego dziecka na wychowanie w czasie pobierania zasiłku macierzyńskiego.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwany wskazał na istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) ujęte w pytaniu:

czy ubezpieczonej, która pobiera zasiłek macierzyński, o którym mowa w art. 29a ust. 1 ustawy zasiłkowej, z tytułu urodzenia/przyjęcia na wychowanie pierwszego dziecka, przysługuje prawo do zasiłku macierzyńskiego na kolejne dziecko, jeżeli w dniu urodzenia/przyjęcia na wychowanie kolejnego dziecka jedynym tytułem do ubezpieczeń matki dziecka jest pobierany zasiłek macierzyński z tytułu urodzenia/przyjęcia na wychowanie pierwszego dziecka?

W uzasadnieniu wniosku podano, że „istotne zagadnienie prawne nie było dotychczas przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego - ma zatem precedensowe znaczenie dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wyjaśnienie podniesionego problemu prawnego ma również znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym”.

Ubezpieczona wniosła o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów. Zarzuciła brak istotnego zagadnienia prawnego. Kwestia będąca przedmiotem „zagadnienia prawnego” została rozstrzygnięta przez sam ZUS w sposób zgodny ze stanowiskiem ubezpieczonej w komentarzu organu do ustawy z 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych (...).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przysądu i dlatego nie został uwzględniony.

Odwołuje się do pierwszej podstawy przysądu, jednak sformułowana kwestia (wyżej *in extenso*) nie składa się na istotne zagadnienie prawne, które ma na uwadze art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Nie ma rangi istotnego zagadnienia prawnego, gdyż zagadnienie nie wykracza poza zwykłą wykładnię i stosowanie prawa. Zwykła wykładnia prawa nie stanowi podstawy przysądu (*a contrario* druga podstawa przysądu - art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Znaczenie wówczas ma dopiero kwalifikowana potrzeba wykładni przepisu ze względu na poważne wątpliwości lub rozbieżności w orzecznictwie sądów. Stosowanie prawa w konkretnej sprawie, to domena podstawy przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., do której wniosek nie odwołuje się albo podstaw kasacyjnych (art. 398³ § 1 k.p.c.).

Nie można wymagać od osoby uprawnionej do zasiłku macierzyńskiego podlegania dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu.

Osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą może przystąpić do ubezpieczenia chorobowego, jeżeli z tytułu tej działalności objęta jest obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi (art. 11 ust. 2 w związku z art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 8 ust. 6 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), z jednym wyjątkiem; gdy prowadząc działalność, spełnia jednocześnie warunki do objęcia jej obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego. Stosownie do art. 9 ust. 1c ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, podlega wtedy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego. Składki na te ubezpieczenia finansuje budżet państwa (art. 16 ust. 8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych).

Z chwilą nabycia prawa do zasiłku macierzyńskiego dobrowolne ubezpieczenie chorobowe osoby prowadzącej pozarolniczą działalność ustaje i nie istnieje możliwość przystąpienia do tego ubezpieczenia ani z tytułu pobierania zasiłku macierzyńskiego, ani z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności, ponieważ takiego uprawnienia nie przewiduje art. 11 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

Przystąpienie do ubezpieczenia chorobowego staje się możliwe po wyczerpaniu zasiłku macierzyńskiego.

W takiej sytuacji należy dostrzec, że art. 29 ust. 1 ustawy zasiłkowej nie obejmuje urodzenia tylko pierwszego dziecka. Odnosi się to do przyjęcia dziecka na wychowanie. W przypadku pierwszego dziecka warunkiem jest ubezpieczenie chorobowe. Natomiast nie można stawiać takiego warunku ubezpieczonej w odniesieniu do drugiego (kolejnego) dziecka, jeśli ze względu na urlop macierzyński na pierwsze dziecko ma ubezpieczenie tylko z tego tytułu. Urodzenie albo przyjęcie na wychowanie kolejnego dziecka w okresie zasiłku macierzyńskiego nie stanowi szczególnej sytuacji. Wówczas matka nadal zachowuje status ubezpieczonej. W przeciwnym razie należałoby stwierdzić, że regulacja z art. 29 ust. 1 ustawy jest ułomna a stosowanie prawa do zwykłych i usprawiedliwionych sytuacji jest nieprawidłowe.

Wykracza to ponad potrzebę argumentacji, gdyż we wniosku nie przedstawiono istotnego zagadnienia prawnego. Nie wystarcza twierdzenie, że zagadnienie ma znaczenie precedensowe i nie było przedmiotem rozważań.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 (stosowanego odpowiednio do odpowiedzi na skargę kasacyjną) rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.